

150 років зростання:
мудрість традицій,
сміливість інновацій

ЛІТЕРАТУРА І МУЛЬТИКУЛЬТУРНИЙ ДОСВІД: ПРОСТОРИ ДІАЛОГУ

МАТЕРІАЛИ

XX Міжнародна
літературознавча конференція

до 80-річчя кафедри
зарубіжної літератури та теорії літератури
і 150-річчя Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури
Department of Foreign Literature and Literary Theory

**ЛІТЕРАТУРА І МУЛЬТИКУЛЬТУРНИЙ ДОСВІД:
ПРОСТОРИ ДІАЛОГУ**

**LITERATURE AND MULTICULTURAL EXPERIENCE:
SPACES OF DIALOGUE**

Матеріали
XX Міжнародної літературознавчої конференції
25–26 вересня 2025 р.

Proceedings
of the XXth International Literary Conference
September 25–26, 2025

ЧЕРНІВЦІ
CHERNIVTSI
2025

УДК 82.0:316.722+[316.74:82
Л 643

*Рекомендовано до друку рішенням
вченої ради філологічного факультету
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол № 5 від 10 грудня 2025 р.)*

Л 643

Література і мультикультурний досвід: простори діалогу :
матеріали XX Міжнародної літературознавчої конференції,
25–26 вересня 2025 р. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т
ім. Ю. Федьковича, 2025. 128 с.

ISBN 978-617-8703-33-2

У контексті глобалізаційних процесів, які сприяють активному перетину культурних, мовних і національних кордонів, постає необхідність нових аналітичних підходів до осмислення літератури як динамічного простору міжкультурного порозуміння. Матеріали конференції присвячено дослідженню транснаціональних векторів, що формують сучасні гібридні ідентичності. Проаналізовано літературні наративи, що репрезентують «іншого», механізми формування мультикультурної свідомості, а також питання інтеркультурної поетики та етики читання. Особливу увагу приділено інтеграції Генеративного Штучного Інтелекту у художній дискурс.

Для науковців, аспірантів, студентів гуманітарних спеціальностей.

УДК 82.0:316.722+[316.74:82

ISBN 978-617-8703-33-2

© Автори, 2025

© Чернівецький національний
університет, 2025

Література і мультикультурний досвід: простори діалогу

ще одним видатним італійським поетом і письменником – Дж. Боккаччо. Як було з'ясовано, позбавлений містичної напруги діалог із цим представником італійського раннього Ренесансу мав яскраву естетичну природу, увиразнюючи розуміння Россетті жіночої краси та особливостей її втілення в мистецтві. Інтертекстуальний контекст творчості англійського поета і художника простежується на рівні активної перекладацької діяльності Россетті. Він ще в молоді роки займався перекладами творів Данте і Боккаччо, а також оригінальної поетичної і художньої творчості, яка позначена не лише прямим наслідуванням традиції італійських поетів, а й світоглядною дискусією та художнім розвитком їхньої традиції. На неї накладався естетичний досвід англійської національної традиції, складна автометатекстуальність і автоінтертекстуальність, властиві творчості Россетті, інтермедіальність якої є однією з унікальних її рис. Саме це сприяло тому, що Россетті став передтечею англійського естетичного руху кінця вікторіанської епохи. Отже, художня практика Россетті оприявнює плідний діалог різних і віддалених культурних епох, набуваючи рис транскультурного виміру. Це засвідчує єдність європейської художньої традиції та невичерпність потенціальних інтеркультурних зв'язків в її просторі.

Оксана Гальчук

Античний митець як сучасник:

напрями і способи осмислення прецедентної постаті

Концепція сприйняття греко-римської художньої спадщини як «живої античності» (А. Содомора) передбачає її входження в літератури (культури) будь-якої доби в ролі сучасника, «дзеркала», осмислення яких дає відповіді на питання сумірності епох. Ім'я Горація давно асоціюється не лише з римською поезією золотого віку, а й з античністю загалом. Ставши частиною сприйняття її образу як міфу внаслідок тривалої рецепції, Горацій так само перетворився на певну міфему, що зумовило і своєрідний підхід до його постаті і творчості як і форми їх репрезентації.

Основні напрями рецепції, у результаті взаємодії яких формувався «свій» образ античності в кожній із літератур, а отже, і «свій» Горацій, залишаються актуальними і сьогодні. Це і перевірені часом, як-от культурно-філологічний напрям, тобто викладання давніх мов і переклад. І науково-критичний, що характеризується дослідженнями специфіки античної епохи, її історії, світогляду, побуту, культури загалом та літератури зокрема. Або ж літературно-художній, який виявляється у стилізаціях, ремінісценціях, алюзіях тощо на різних – від наслідування до авторської міфотворчості – рівнях оригінальних текстів. Ці класичні напрями не тільки модернізуються, а й доповнюються інспірованим розвитком популярної культури медіа-культурологічним напрямом.

Сучасну тенденцію інтенсифікації цих напрямів і їхнього синкретизму ілюструють видання останніх років, присвячені постаті Горація. Так, кембриджське дослідження за редакцією Стівена Гаррісона «Горацій: життя і хронологія» (2007) є оприявленням критико-аналітичного напрямку. Автори цієї інтелектуальної біографії (її розділи «Філософія і естетика», «Боги і релігія», «Дружба і покровительство і Горацієва соціопоетика», «Вино і симпозиуми», «Еротика і статі», «Місто і країна», «Поетика і літературна критика. Стиль і поетична структура») здійснили комплексний аналіз епохи Горація, його творчості у синхронії і діахронії, основних мотивів і стилістичних особливостей поезії.

Книга «Горацій: поет на вулкані» (2025) Пітера Стотхарда репрезентує художньо-літературний напрям. Характерно, що, простежуючи шлях Горація, сина колишнього раба, від його народження і до сходження на вершини слави як поета і представника нобілітету, автор особливу увагу приділяє моменту, який і перетворює римського митця на нашого сучасника. Стотхард висвітлює вплив трагічних подій громадянської війни, де, як відомо, Горацій був на боці республіканців, на формування концепту служіння і філософії «задоволення малим» у його творчості та життєвому сценарії. Автор змальовує переконливу картину соціального і політичного «вулкану», на тлі якого розгорталося життя поета. Постать Горація-поета стає в такий спосіб більш об'ємною, завдяки увіраженню постаті Горація-людини.

Прикладом поєднання науково-критичного і культурологічного напрямів є книга Роберта Роланда «Carpe diem: The Poetics of Presence in Greek and Latin Literature» (2022). Як відомо, заклик «лови мент!» є провідним мотивом всієї античної літератури, підхопленим у наступні історико-літературні епохи. Роберт Роланд аналізує грецькі й римські тексти, по-новому інтерпретує відомі твори Горація і його малодосліджені епіграми. Водночас «прочитує» і тексти матеріальної культури (як-от коштовне каміння, керамічні вироби, календарі, пам'ятники, етикетки для вина тощо), створюючи міждисциплінарну студію, де мотив *carpe diem* тлумачиться на широкому історико-культурному і літературному тлі.

В українській літературі поєднання елементів усіх напрямів віднаходимо у творі Андрія Содомори «Наче листя дерев (Повісті про Горація)» (1982), де в жанровому синтезі есею, біографічної прози і літературознавчої студії витворюється інтимізований образ римського поета і його епохи. «Текст Горація» як центральний інтертекст повісті оприявлюється у фактах біографії митця як сюжетній лінії твору і в ретроспекціях персонажа; у рядках творів Горація (епіграфи до розділів; цитати в тканині тексту; алюзії на сатири; фабули творів як позасюжетний елемент тощо); у міркуваннях головного персонажа на моральні та естетичні теми, що перегукуються з ідейним змістом творів римського поета. Введення широкого історичного та культурологічного інтертекстів уможливило висновок про переростання тексту з повісті про письменника в повість про історико-культурну епоху з роздумами про митця і мистецтво, час і пам'ять, добро і зло. Авторський образ Горація структурують і його конкретно-історичний, і символічний портрети. Зокрема, завдяки символічним сценам і образам, Горацій постає знаковою фігурою митця, якому судилося творити в умовах «зміни віх», обираючи між «тимчасовим» і «вічним». Тож у повісті запропонована інтерпретація жанру біографії-есею, де окреслено топос (Рим у подіях, міфології і картинах природи), тропос (ідеї доби) і антропос (людина епохи і її емоційний портрет), що формують людське «обличчя» епохи – «живу античність».